

„Guvernare și democrație în Moldova” este un e-jurnal bilunar realizat de Asociația pentru Democrație Participativă ADEPT, care ia în discuție calitatea guvernării și reflectă evoluția proceselor politice și democratice în Republica Moldova. Publicația apare cu sprijinul financiar din partea Ministerului Afacerilor Externe al Regatului Unit al Țărilor de Jos, în cadrul proiectului “Promovarea Bunei Guvernări prin Monitorizare”. Opiniile exprimate în articolele publicate nu reprezintă, în mod necesar, și punctul de vedere al finanțatorului. Responsabilitatea pentru veridicitatea celor afirmate aparține exclusiv autorilor articolelor.

CUPRINS

I. ACTIVITATEA INSTITUȚIILOR PUBLICE.....	2
PARLAMENT.....	2
1. Evenimente de importanță sporită.....	2
<i>Proiectul legii pentru anularea dreptului colaboratorilor poliției la compensarea cheltuielilor pentru închirierea locuinței</i>	2
2. Acte legislative.....	2
3. Control parlamentar. Declarații.....	3
<i>Informații.....</i>	3
<i>Întrebări. Interpelări</i>	3
<i>Declarații</i>	4
GUVERN.....	5
1. Evenimente de importanță sporită.....	5
<i>Indexarea prestațiilor sociale</i>	5
2. Numiri. Demisii	5
3. Hotărâri	5
4. Ședințe. Decizii.....	6
<i>Ședința Comitetului Interministerial pentru Planificare Strategică</i>	6
<i>Întrevedere cu investitorii străini.....</i>	7
<i>Dispoziție de susținere a proiectului „Hai, Moldova!”.....</i>	7
II. POLITICI ECONOMICE.....	8
1. Prețurile și inflația	8
<i>Prețurile în creștere continuă</i>	8
2. Piața muncii	8
<i>În 2010 salariile moldovenilor au fost erodate de inflație</i>	8
3. Economie internațională.....	9
<i>Țările di Asia sunt creditate cu cele mai mari rate de creștere în următorii 20-30 de ani</i>	9
III. TRANSNISTRIA.....	10
<i>Îndemnuri pentru reluarea procesului de negocieri în format „5+2”</i>	10
<i>Provocări de ziua comemorării începutului conflictului armat din 1992</i>	11
<i>Administrația transnistreană acuză destabilizarea situației în ajunul vizitei lui Joe Biden</i>	11
<i>Administrația regiunii transnistrene nemulțumită de vizita lui Joe Biden în Republica Moldova</i>	11
<i>Eforturi în vederea reluării activității grupurilor de lucru</i>	12
<i>Transnistria intenționează să-și revadă concepția politicii bugetare și fiscale</i>	12
<i>Rusia va relua asistența umanitară pentru Transnistria</i>	13
<i>Proiectul de modificare a constituției transnistrene votat în prima lectură</i>	13
IV. COMENTARII.....	14
MITUL DESPRE POVESTE.....	14
REFLECȚII ASUPRA BUGETULUI PENTRU 2011	17

La această ediție au contribuit: *Igor Boțan, Corneliu Gurin, Elena Prohnițchi, Iurie Gotișan*

I. ACTIVITATEA INSTITUȚIILOR PUBLICE

PARLAMENT

1. Evenimente de importanță sporită

Proiectul legii pentru anularea dreptului colaboratorilor poliției la compensarea cheltuielilor pentru închirierea locuinței

Parlamentul a aprobat un proiect de lege pentru modificarea articolului 40 al Legii cu privire la poliție, care propune excluderea dreptului colaboratorului poliției la compensarea cheltuielilor pentru închirierea locuinței, în cazul că acestuia nu i se asigură spațiu locativ. Guvernul argumentează necesitatea modificării prin faptul că anterior dreptul la locuință al colaboratorului poliției a fost exclus din legislație și nu mai există obligația de a asigura spațiu locativ sau careva compensații în acest scop. Deși executivul a considerat proiectul drept unul cu caracter tehnic, dezbaterile acestuia a provocat replici și declarații dure din partea opoziției, deputații fracțiunii PCRM acuzând majoritatea parlamentară că ar adopta un document neconstituțional, că ar atenta la drepturile angajaților poliției și astfel ar periclita securitatea publică. Conform informațiilor difuzate de reprezentanții PCRM, din cauza anulării înlesnirilor anterioare, în Ministerul Afacerilor Interne sunt depuse peste două mii de rapoarte ale ofițerilor și subofițerilor de eliberare din funcții, procese similare atestându-se și în cadrul Serviciului de Informații și Securitate, în Serviciul de Protecție și Pază de Stat. Reprezentanții majorității parlamentare au replicat prin faptul că normele existente anterior nu erau aplicabile, iar păstrarea reglementărilor respective genera adresări în instanțele de judecată și condamnări ale Republicii Moldova la CEDO. Pentru respectivul proiect de lege au votat în prima lectură doar 45 de deputați ai majorității parlamentare.

2. Acte legislative

Legea pentru aprobarea Strategiei de dezvoltare a pieței financiare nebancale pe anii 2010 – 2013 și a Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei. Strategia stabilește politica de stat în domeniul pieței financiare nebancale, concretizează reformele necesare în domeniu, cu scopul de a asigura o dezvoltare durabilă a pieței financiare nebancale și transformarea acesteia într-un instrument eficient de atragere și distribuire a investițiilor. Conform autorilor, implementarea Strategiei va contribui la asigurarea unui grad mai înalt de transparență, de protecție a intereselor participanților la piața financiară nebancale, va diminua riscurile aferente și va îmbunătăți eficiența în domeniu.

Legea privind transmiterea transfrontalieră a datelor cu caracter personal. Este adoptată o derogare de la prevederile articolului 16 din Legea cu privire la protecția datelor cu caracter personal, în privința transmiterii transfrontaliere a datelor cu caracter personal către Muzeul Memorial al Holocaustului din Statele Unite ale Americii, întru facilitarea executării Acordului între Muzeul Memorial al Holocaustului și Serviciului de Stat de Arhivă din Republica Moldova. Datele urmează a fi transmise în vederea studierii crimelor, care au avut loc în perioada celui de al doilea război mondial, similar cum au procedat majoritatea statelor europene în raport cu Muzeul Memorial al Holocaustului din SUA. Cheltuielile aferente implementării prevederilor respective vor fi suportate de partea americană.

Legi de ratificare a unor acte internaționale:

- Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la privilegiile și imunitățile agențiilor specializate;
- Protocolul la Acordul de parteneriat și cooperare de instituire a unui parteneriat între Republica Moldova, pe de o parte, și Comunitățile Europene și statele membre ale

Proiectul legii privind securitatea industrială a obiectelor industriale periculoase.

Proiectul propune stabilirea bazelor juridice și economice pentru asigurarea funcționalității obiectelor industriale periculoase în condiții de securitate și fiabilitate, având drept scop prevenirea avariilor și pregătirea agenților economici în localizarea, preîntâmpinarea și lichidarea efectelor avariilor la obiectele industriale periculoase.

3. Control parlamentar. Declarații

Informații

Vicepremierul Eugen Carpov a informat deputații despre *incidentul care a avut loc pe 2 martie 2011 în localitatea Corjova* din raionul Dubăsari, unde, în timpul ceremoniilor dedicate Zilei Memoriei, primarul localității Corjova și un consilier local au fost reținuți abuziv de forțele de ordine transnistrene.

Reprezentanții Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene au prezentat informații despre:

- viitorul Acord privind liberalizarea regimului de vize cu UE;
- implementarea Acordului existent între Republica Moldova și Uniunea Europeană privind facilitarea eliberării vizelor;
- preluarea de către Republica Moldova a președinției în Organizația Internațională pentru Democrație și Dezvoltare Economică GUAM;
- procesul de delimitare și demarcare a frontierei dintre Republica Moldova și Ucraina.

Întrebări. Interpelări

- Deputatul PDM Igor Corman a solicitat Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene informații privind respectarea transparenței decizionale în cadrul ministerului. Deputatul și-a bazat interpelarea pe [Raportul de monitorizare a transparenței decizionale în cadrul organelor centrale de specialitate ale administrației publice](#), realizat de ADEPT;
- Deputatul PCRM Alexandru Petcov a solicitat Aparatului Parlamentului să prezinte informații privind tenderul pentru alegerea operatorului de telefonie mobilă care va presta servicii Parlamentului în cadrul unui pachet corporativ, precum și despre sursele din care Aparatul Parlamentului va suporta cheltuielile respective;
- Deputatul PLDM Valeriu Ghilețchi a solicitat de la Ministerul Sănătății informații despre problemele apărute la asigurarea cu insulină a cetățenilor bolnavi de diabet zaharat;
- Deputatul PCRM Artur Reșetnicov a solicitat conducerii Parlamentului și a Aparatului Parlamentului informații despre cauzele nepublicării declarațiilor de venituri și averi ale deputaților, precum și despre funcționalitatea paginii web a legislativului.
- Deputatul PCRM Grigore Petrenco a solicitat Procuraturii Generale să investigheze cazul de introducere neregulamentară a unor texte în Legea privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător și existența componentelor infracțiunilor de fals sau exces de putere.
- Deputatul PDM Valentina Stratan a solicitat informații despre respectarea prevederii Legii cu privire la tutun și la articolele din tutun și eventuale amenzi aplicate în cazul nerespectării prevederilor prohibitive.
- Deputatul PCRM Artur Reșetnicov a solicitat directorului Serviciului de Informații și Securitate explicații referitoare la legalitatea apelului telefonic al deputatului Mihai

Ghimpu și prezentarea în direct a răspunsului privind traversarea frontierei de stat și aflarea în Republica Moldova a unui cetățean străin (purtător al numelui Gadaffi).

Declarații

- Deputatul Tudor Deliu a prezentat o declarație a fracțiunii PLDM privind comemorarea zilei de 2 martie 1992, când au început luptele pentru apărarea independenței și integrității țării.
- Deputatul PCRM Grigore Petrenco a dat citire unei declarații privind problema vizelor și nerespectarea Acordului RM cu UE privind facilitarea regimului de vize, încheiat anterior și intrat în vigoare la 1 ianuarie 2008.

GUVERN

1. Evenimente de importanță sporită:

Indexarea prestațiilor sociale

Guvernul a adoptat *Hotărîrea cu privire la indexarea prestațiilor de asigurări sociale și a unor prestații sociale de stat* prin care a stabilit coeficientul indexării prestațiilor în anul 2011 în mărime de 7,8%. Astfel, de la 1 aprilie 2011 se indexează: - toate tipurile de pensii, stabilite și recalulate în temeiul Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat; - pensiile stabilite conform legislației anterioare pentru vechime în muncă, pentru funcționarii publici; ale colaboratorilor vamali; - indemnizațiile de invaliditate; - pensiile, stabilite în temeiul Legii privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl; - pensiile stabilite conform Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne. Totodată, se stabilește că indexarea pensiilor deputaților, membrilor de Guvern, funcționarilor publici, aleșilor locali și colaboratorilor vamali se va efectua doar pentru partea de pensie achitată din mijloacele bugetului asigurărilor sociale de stat. Conform aceleiași decizii, de la 1 aprilie 2011 cuantumul pensiei minime indexate constituie:

- 570,66 lei – mărimea pensiei pentru limită de vîrstă pentru lucrătorii din agricultură;
- 641,00 lei – mărimea pensiei pentru limită de vîrstă a celorlalți beneficiari de pensii pentru limită de vîrstă;
- 456,02 lei – mărimea pensiei de invaliditate de gradul I;
- 440,36 lei – mărimea pensiei de invaliditate de gradul II;
- 310,08 lei – mărimea pensiei de invaliditate de gradul III.

2. Numiri. Demisii

Guvernul a emis cîteva hotărîri prin care, în scopul executării unor decizii ale instanțelor de judecată, a restabilit în funcții cîteva șefi ai direcțiilor teritoriale control administrativ:

- dl Octavian Mahu (Bălți);
- dl Alim Afonin (Soroca);
- Ion Nasalciuc (Orhei).

3. Hotărîri

Hotărîrea cu privire la instituirea Comisiei guvernamentale pentru reintegrarea țării. Comisia formată de executiv va avea printre atribuții: asigurarea și coordonarea promovării de către toate instituțiile naționale ale Republicii Moldova a unei politici unice în domeniul reintegrării țării; examinarea propunerilor elaborate de autoritățile administrației publice în vederea creării condițiilor de reintegrare a regiunii transnistrene; coordonarea acțiunilor de soluționare a problemelor identificate; prezentarea propunerilor în vederea luării deciziilor ce se impun în procesul de realizare a obiectivului de reintegrare a țării. Comisia urmează a se întruni cel puțin o dată în două luni sau după necesitate. Președintele și vicepreședintele Comisiei pot atrage în activitatea acesteia experți, reprezentanți ai autorităților administrației publice sau ai societății civile. Președinte al Comisiei este Prim-ministrul, iar funcția de vicepreședinte va fi asigurată de viceprim-ministrul responsabil de domeniul reintegrării țării, din componența ei fac parte toți membrii Guvernului, precum și Procurorul general, directorii Serviciului Vamal, de Grăniceri, al CCCEC și SIS.

Hotărîrea cu privire la eliberarea grîului alimentar din rezervele materiale de stat. Agenția Rezerve Materiale va elibera din rezervele materiale ale statului, în vederea înflorării și înlocuirii periodice, 8670 tone de grîu alimentar întreprinderilor de panificație

nominalizate de consiliile raionale/municipale. În contractele încheiate cu beneficiarii de grâu alimentar va fi prevăzută obligativitatea acestora de a utiliza grâul primit strict în scopuri de panificație, pentru aprovizionarea populației din teritoriu cu pâine, iar restituirea grâului alimentar eliberat din rezervele materiale de stat se va efectua de către beneficiarii finali în termen de până la 1 septembrie 2011.

Hotărâri pentru aprobarea unor proiecte de legi:

- pentru modificarea și completarea unor acte legislative (politica fiscală și bugetară pentru anul curent);
- proiectul Legii bugetului de stat pe anul 2011;
- proiectul Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2011;
- proiectul de Lege privind compensațiile sociale unice.
- proiectul Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2011.

Hotărâri privind alocarea mijloacelor financiare:

- Cancelariei de Stat au fost alocate 100 mii lei pentru achitarea onorariului Biroului de Avocați "Buruiana&Partners" pentru efectuarea auditului juridic al litigiului inițiat de către S.R.L. "Energoalians";
- Ministerului Afacerilor Interne i s-au alocat 400 mii lei pentru organizarea și desfășurarea manifestărilor de comemorare consacrate Zilei Memoriei (2 martie);
- Suma de un milion de lei a fost alocată pentru elaborarea studiului de fezabilitate privind construcția gazoductului Chișinău-Iași;
- Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei i se alocă mijloace financiare în sumă de 608,5 mii lei pentru confecționarea medaliilor comemorative "Participant la lichidarea consecințelor catastrofei de la Cernobil – 25 ani".

4. Ședințe. Decizii

Ședința Comitetului Interministerial pentru Planificare Strategică

În cadrul ședinței au fost examinate aspecte ce țin de: Programul de suport bugetar în domeniul energetic cu finanțare de la UE; proiectele strategice din cadrul Programului de Cooperare Transfrontalieră România-Ucraina-Republica Moldova 2007-2013; instrumentul de consolidare instituțională Twinning; proiectul Investiții și Servicii Rurale (RISP II); prioritățile de politici publice pentru anii 2012-2014 și calendarul noului document de planificare strategică. În cadrul Programului de Cooperare Transfrontalieră România-Ucraina-Republica Moldova 2007-2013 au fost selectate 7 proiecte cu un buget total de cca 12 mil. Euro, acestea vizând: sectorul energetic, cooperarea vamală, monitorizarea și prevenirea dezastrelor naturale. Comitetul Interministerial pentru Planificare Strategică a aprobat 5 proiecte care vor fi propuse Delegației UE spre finanțare, privind: implementarea Planului de Dezvoltare Strategică 2011-2014 și a standardelor internaționale de către Curtea de Conturi; suport pentru Agenția Relații Funciare și Cadastru pentru armonizarea legislației la standardele UE, suport Agenției de Transplant, consolidarea capacităților administrative ale Agenției de Proprietate Publică. Comitetul Interministerial a stabilit și 7 priorități de politici publice pentru anii 2012-2014:

- integrarea europeană;
- reintegrarea țării;
- politică externă eficientă și echilibrată;
- supremația legii;
- combaterea sărăciei și servicii publice de calitate;
- creștere economică durabilă;
- descentralizarea puterii.

Întrevedere cu investitorii străini

La întrevederea Primului-ministru cu reprezentanții Asociației Investitorilor Străini din Republica Moldova au participat conducătorii celor mai mari companii cu capital străin, care au apreciat activitatea Guvernului în vederea îmbunătățirii climatului investițional. În același timp, oamenii de afaceri au punctat un set de probleme care necesită soluționare de comun acord cu instituțiile statului: - comercializarea terenurilor agricole către companiile cu capital străin; - implementarea unei politici fiscale transparente și corecte; asigurarea cadrului legal eficient și a concurenței loiale pe piață; stabilitatea politică și previzibilitatea condițiilor bugetar-fiscale. În cadrul ședinței, Vlad FILAT a solicitat delegarea reprezentanților Asociației Investitorilor Străini în calitate de membri ai Consiliului economic de pe lângă Prim-ministru, care urmează a fi instituit în curând. Consiliul va avea un rol de comunicare între Prim-ministru și mediul de afaceri, va aviza proiectele de decizii înainte de a fi aprobate de Guvern, reprezentanții Consiliului vor participa la ședințele Guvernului și vor avea posibilitate să se expună asupra chestiunilor examinate.

Dispoziție de susținere a proiectului „Hai, Moldova!”

Primul-ministru a semnat o dispoziție de susținere a inițiativei unor organizații neguvernamentale privind salubritatea localităților, cu genericul „Hai, Moldova!”. Conform dispoziției:

- Ministerul Mediului urmează să examineze posibilitatea alocării din Fondul Ecologic Național a mijloacelor necesare pentru publicarea materialelor promoționale și implicarea personalului Inspectoratului Ecologic de Stat în procesul de cartare (GPS) a gunoiștilor;
- în cadrul orelor de clasă (în licee, colegii, școli profesionale și universități) se recomandă organizarea lecțiilor dedicate importanței protecției mediului, educației spiritului ecologic, inclusiv prin păstrarea curățeniei;
- studenții și tineretul studios sînt chemați să participe la colectarea deșeurilor la 16 aprilie, iar studenții de la facultățile de geografie sînt invitați să participe lucrările de cartare a gunoiștilor;
- Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale din cadrul Ministerului Afacerilor Interne va acorda asistența necesară în echiparea voluntarilor cu inventarul necesar pentru lucrările de salubritate;

II. POLITICI ECONOMICE

1. Prețurile și inflația

Prețurile în creștere continuă...

Potrivit datelor [BNS](#) indicele prețurilor de consum (IPC) în februarie față de ianuarie 2011 a constituit 101,2%, iar față de februarie 2010 – 105,5%. Astfel, de la 1 ianuarie și pînă la 1 martie 2011 prețurile s-au majorat cu 2,3%. Creșterea prețurilor medii de consum în februarie față de ianuarie a.c. a fost determinată de majorarea prețurilor la produsele alimentare – cu 1,1%, nealimentare – cu 0,2% și a tarifelor pentru prestarea serviciilor populației – cu 2,6%.

În perioada de analiză mai semnificativ au crescut prețurile la: cartofi – cu 14%, legume proaspete – cu peste 4%, lapte și produse lactate – cu 3,5%, fructe proaspete – cu 3%, ulei vegetal – cu 2,5% și diverse crupe – cu peste 2%. La serviciile prestate populației în luna de raport a fost înregistrată o majorare mai semnificativă a tarifelor la: serviciile de întreținere locativă – cu peste 5% (inclusiv: tarifele pentru încălzirea centralizată – cu 21,5%, aprovizionarea cu gaze naturale prin rețeaua de conducte centralizate – cu 5,5% și alimentația cu apă potabilă și menajeră – cu 3%). De fapt, prețurile la produsele agricole au crescut cel mai mult pentru perioada anului 2010 (cu cca 43% față de 2009), fapt care a generat și creșterea pentru mai multe alimente. Cea mai mare creștere a fost înregistrată la produsele de origine vegetală – cca 58%, iar la cele de origine animalieră cu cca 5%. Potrivit unui raport al World Economic Forum¹, resursele tot mai restrînse de elemente fundamentale, precum hrana, reprezintă amenințări importante în acest an. Creșterea puternică a prețurilor alimentelor și energiei au aprins deja semnale de alarmă privind inflația în multe țări, iar situația va continua să se înrăutățească din cauza creșterii incidenței fenomenelor meteorologice extreme, nevoii tot mai mari de resurse și speculei financiare răspîndite.

2. Piața muncii

În 2010 salariile moldovenilor au fost erodate de inflație...

În anul 2010 salariul mediu lunar din economia națională a constituit în jur de 2972 lei² (cca 250 USD) și s-a majorat față de anul 2009 în valoare nominală cu 8,2%, însă în termeni reali (ajustat la indicele prețurilor de consum) salariul a crescut cu doar 0,7%. Am putea concluziona că veniturile salariale ale populației au fost subțiate de rata inflației care a depășit valoarea de 8% pentru 2010, astfel capacitatea de cumpărare a populației a scăzut. Niveluri mai înalte ale salariului au fost înregistrate în următoarele activități: servicii financiar-bancare – 6368 lei, energie electrică și termică, gaze și apă – 4857 lei, transport și comunicații – 3914 lei, tranzacții imobiliare – 3755 lei, construcții – 3248 lei etc. Sub media pe țară au fost salariile angajaților din domeniul: învățămînt – 2361 lei, hoteluri și restaurante – 2315 lei, agricultură, economia vînatului și silvicultură – 1640 lei, piscicultură – 1620 lei. În sectorul bugetar salariul mediu lunar a înregistrat valoarea absolută de 2552 lei fiind cu 15% mai mic decît media pe țară, iar cel din sectorul real a fost de cca 3211 lei. Vestea bună pentru bugetari, în particular cei din învățămînt, este că de la 1 aprilie și 1 septembrie acestea vor crește cu 12,5%. Practic însă, veniturile angajaților în instituțiile de stat vor rămâne mai mici decît cele pe care le aveau cu un an în urmă.

¹ <http://www.mediafax.ro/economic/falimentul-de-stat-cel-mai-mare-risc-pentru-economia-globala-in-2011-7886681>

² <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=3330&parent=0>

3. Economie internațională

Țările di Asia sunt creditate cu cele mai mari rate de creștere în următorii 20-30 de ani...

Potrivit unui [raport a economiștilor de la Citigroup](#), citat de ziarul ECONomist, economiile Nigeriei, Indiei sau Iraqu-lui vor avea cele mai ridicate rate de creștere economică pînă în anul 2050. Mai jos aveți și o reprezentare grafică a celor zece economii ale lumii (majoritatea din Asia) care potrivit prognozelor vor avea creșteri economice constante între 6,5-9,5% în următorii 20-30 de ani.

1: Nigeria

Rata anuală de creștere: 8,5%;

PIB în 2050: 9.500 miliarde dolari;

Forța de muncă a Nigeriei va crește cu 123% în următoarele patru decenii, iar industria extractivă își va majora cota în PIB, valorificând resursele naturale ale țării. Sectorul privat este relativ dezvoltat, însă sînt necesare îmbunătățiri în sistemul sanitar, inclusiv pentru creșterea speranței de viață.

2: India

Rata de creștere anuală: 8%;

PIB în 2050: 86.000 miliarde dolari;

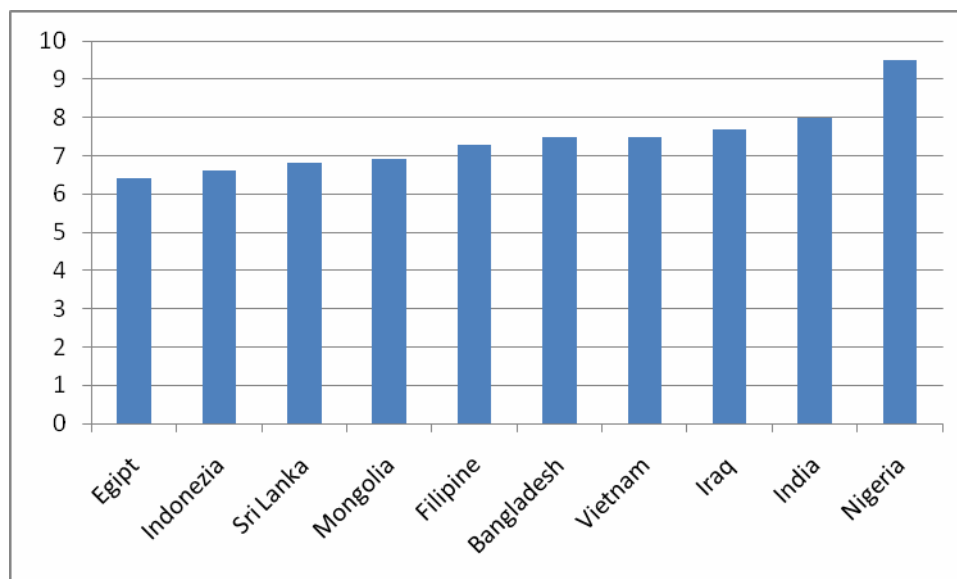
India are potențialul de a deveni cea mai mare economie din lume pînă în 2050, dar trebuie să se axeze pe dezvoltarea infrastructurii și să permită castelor inferioare și femeilor din zonele rurale accesul la educație.

3: Iraq

Rata anuala de creștere: 7,7%;

PIB în 2050: 2.200 miliarde dolari;

Revenirea țării după război poate conduce la o creștere economică anuală de 11,7% în următorii cinci ani. În următoarele patru decenii populația muncitoare va spori cu 143% , iar resursele de țiței și gaze naturale ar putea finanța masiv investițiile din infrastructură.

III. TRANSNISTRIA

Îndemnuri pentru reluarea procesului de negocieri în format „5+2”

La **1 martie 2011**, regiunea transnistreană a fost vizitată de Însărcinatul Ministerului Afacerilor Externe al Germaniei pentru Europa de Est, Caucaz și Asia Centrală, Patricia Flor, cu scopul de a estima posibilitatea reluării negocierilor în vederea reglementării problemei transnistrene. Patricia Flor a menționat că Germania este dispusă, alături de UE, să ofere sprijin, inclusiv prin participarea la realizarea diferitelor proiecte. Pentru găsirea unor abordări funcționale, Patricia Flor a propus studierea experienței unificării Germaniei, lucru care ar permite familiarizarea cu etapele procesului. În replică, șeful diplomației transnistrene, Vladimir Yastrebceak, a menționat că la reluarea negocierilor trebuie chemați cei care l-au întrerupt în februarie 2006, și anume reprezentatul Republicii Moldova, Vasili Șova, fără a explica cauzele. De asemenea, pentru reluarea negocierilor trebuie restabilită situația de până la întreruperea lor, adică admiterea comerțului internațional al Transnistriei fără implicarea Republicii Moldova. Potrivit lui Yastrebceak, "Republica Moldova a întreprins o serie de măsuri prin care să facă presiune asupra părții transnistrene și care încalcă acordurile semnate anterior. În urma acțiunilor părții moldovenești, inclusiv în sfera reglementării vamale, care au fost susținute de conducerea Ucrainei, întreprinderile transnistrene de export au suferit pierderi considerabile, situația social-economică din Transnistria s-a înrăutățit brusc...Măsurile de presiune pe care le continuă conducerea Moldovei influențează negativ în continuare asupra capacității Transnistriei de a-și îndeplini angajamentele sociale în fața populației, limitează drepturile și posibilitățile cetățenilor". În aceeași ordine de idei, la întâlnirea Patriciei Flor cu liderul transnistrean, Igor Smirnov, acesta din urmă a menționat că cotele oferite de UE Moldovei pentru exportul preferențial al mărfurilor sînt folosite ca instrument de șantaj economic împotriva Transnistriei. Potrivit lui Smirnov nu există premise pentru unirea Transnistriei cu Republica Moldova, întrucît este vorba despre două entități incompatibile, care nu au nici un interes comun.

La **4 martie 2011**, Șeful misiunii OSCE în Republica Moldova, Philip Remler, a avut o întâlnire cu liderul administrației separatiste transnistrene, Igor Smirnov, în cadrul căreia a fost discutată aceeași problemă – reluarea negocierilor oficiale în format „5+2”. De aceeași manieră, liderul transnistrean a replicat că negocierile pot fi reluate doar în baza respectării principiului egalității părților și doar după înlăturarea barierelor în calea exporturilor transnistrene, introduse după întreruperea negocierilor de către partea moldovenească la 28 februarie 2006. În plus, Igor Smirnov a menționat că incapacitatea Chișinăului de a depăși criza politică nu oferă cadrul necesar pentru negocieri. Cu toate acestea, Șeful misiunii OSCE în Moldova, Philip Remler a menționat că în cadrul recentelor consultări de la Viena mai multe delegații participante au ajuns la concluzia că negocierile trebuie să aibă un statut oficial, pentru ca eventualele angajamente semnate să aibă același statut. Potrivit lui Remler ar fi bine ca deja în anul curent să fie făcute progrese în vederea circulației libere a cetățenilor, care să se bucure de protecția unor documente semnate în mod oficial.

La **8 martie 2011**, șeful diplomației transnistrene s-a întâlnit cu delegația Grupului pentru Moldova al Adunării Parlamentare OSCE, condusă de Walburga Habsburg Douglas, subliniind că în procesul de reglementare transnistreană nu se întâmplă nimic deosebit nici măcar la nivelul grupurilor de lucru. În afara relansării trenului de pasageri pe ruta Chișinău-Tiraspol-Odesa, practic, nu s-a realizat nimic. În special nu a fost relansat traficul feroviar pentru transportarea mărfurilor prin teritoriul Transnistriei și nu au fost înlăturate barierele pentru comerțul extern al regiunii. Șeful diplomației transnistrene a subliniat că doar soluționarea acestor probleme ar putea impulsiona reluarea negocierilor în format „5+2”.

Provocări de ziua comemorării începutului conflictului armat din 1992

În ziua de 2 martie 2011, în timpul comemorării evenimentelor din 1992, considerate drept începutul conflictului armat între cele două maluri ale Nistrului, miliția transnistreană i-a arestat pe primarul de Corjova, Valeriu Mițcu, și consilierul Iurie Coțofană. Incidentul s-a produs la ora 11.30 în fața bisericii din sat, în timpul slujbei de comemorare a victimelor războiului de pe Nistru. Aproximativ 30 de milițieni transnistreni au intervenit pentru a-i reține pe cei doi pe motiv că "pe teritoriul Republicii Moldovenești Nistrene este interzisă arborarea drapelului Moldovei".

Cei doi reținuți au fost judecați și condamnați la opt zile de arest administrativ. Potrivit miliției transnistrene cei doi s-au făcut vinovați de organizarea unui miting sub drapelul Republicii Moldova și pentru că au opus rezistență miliției transnistrene. Conflicte de acest gen se iscă la Corjova cu diferite ocazii, întrucât autoritățile moldovene consideră că această localitate se află sub jurisdicția sa, iar cele transnistrene consideră că Corjova nu este o localitatea distinctă, ci doar o suburbie a orașului Dubăsari, aflat sub jurisdicția transnistreană. Autoritățile moldovene au condamnat comportamentul miliției transnistrene pentru încălcarea drepturilor legitime ale cetățenilor, calificându-le drept provocare menită să prejudicieze procesul de reglementare a conflictului. De asemenea, autoritățile moldovene au menționat că întreaga responsabilitate pentru acțiunile ilegale care au loc în Zona de Securitate și consecințele ulterioare ale acestor provocări revine administrației de la Tiraspol. În această ordine de idei, potrivit autorităților moldovene "incidentul din nou a scos în evidență deficiențele în ceea ce privește capacitatea actualii operațiuni de pacificare de a reacționa la situațiile de criză, confirmând, astfel, necesitatea inițierii dialogului cu privire la transformarea operațiunii într-o misiune multinațională civilă cu mandat internațional". Pentru a relaxa cumva situația, liderul transnistrean a decis la 5 martie să-i elibereze pe cei doi deținuți în semn de bunăvoință și cu ocazia apropierii sărbătorii de 8 martie. La 11 martie, directorul Departamentului pentru informație și presă al Ministerului Afacerilor Externe al Federației Ruse, Alexandr Lucașevici, a declarat că „incidentul de la Corjova confirmă o dată în plus că este necesară reluarea negocierilor oficiale în format „5+2” pentru reglementarea problemelor nesoluționate”.

Administrația transnistreană acuză destabilizarea situației în ajunul vizitei lui Joe Biden

Incidentul de la Corjova din 2 martie 2011 a fost interpretat de administrația transnistreană drept o provocare din partea autorităților moldovenești, preconizată pentru vizita din 11 martie la Chișinău a vice-Președintelui SUA, Joseph Biden. Șeful diplomației transnistrene, Vladimir Yastrebceak, a menționat că Chișinăul a provocat incidentul de la Corjova pentru a atrage atenția vice-Președintelui SUA, în timpul vizitei acestuia la Chișinău și pentru a avea pretext în vederea abordării problemei transformării misiunii de pacificare a Rusiei în una civilă cu participare internațională, precum și pentru a invoca necesitatea dezarmării Transnistriei etc. În acest context, oferind un interviu publicației americane "The Wall Street Journal", Yastrebceak a menționat că vice-Președintele american riscă să-și formeze o opinie distorsionată în privința Transnistriei dacă va comunica doar cu autoritățile moldovene. Potrivit lui Yastrebceak, "dacă vice-Președintele american nu poate vizita Tiraspolul în calitate de capitală a unui stat nerecunoscut, atunci nimic nu-l împiedică să se întâlnească cu reprezentanții Transnistriei în calitate de parte a conflictului".

Administrația regiunii transnistrene nemulțumită de vizita lui Joe Biden în Republica Moldova

La 12 martie 2011, administrația regiunii transnistrene a dat publicității un comunicat de presă prin care anunță că pune la îndoială statutul de observator imparțial al SUA în procesul de normalizarea a relațiilor dintre Republica Moldova și Republica Moldovenească

Transnistriană. Comunicatul face referință la Protocolul din 27 septembrie 2005 prin care a fost consfințit formatul „5+2”, care se referă în mod expres la drepturile și obligațiile observatorilor în procesul de negocieri, pe care declarațiile Vicepreședintelui SUA, Joe Biden, făcute pe 11 martie la Chișinău, le-ar fi încălcat. La modul concret, administrația transnistreană este nemulțumită de următoarele declarații ale oficialului american:

- SUA susține reglementarea transnistreană, dar nu orice reglementare, ci una care ar asigura suveranitatea și integritatea teritorială a Republicii Moldova. (Potrivit administrației transnistrene această afirmație a lui Biden ar contraveni pozițiilor Chișinăului și Tiraspolului, precum și pozițiilor țărilor garante – Rusia și Ucraina, care consideră că formula finală a reglementării trebuie acceptată de ambele părți implicate în conflict);
- Conflictul urmează a fi soluționat în termene restrânse. (Liderii transnistreni consideră că SUA doresc arderea etapelor în procesul de reglementare, ignorând necesitatea respectării statutului de părți egale în procesul de negocieri a Chișinăului și Tiraspolului);
- Punctul de vedere exprimat de Joe Biden reiterează tezele din [raportul senatorului Richard Lugar](#) din 8 februarie 2011 și vine să submineze dialogul inițiat de președintele rus, Dmidri Medvedev, cu liderii europeni privind securitatea europeană.

Potrivit declarației, declarațiile oficialului american ignoră realitățile ce s-au stabilit în regiune în ultimii 20 de ani și lipsește părțile implicate în conflict de câmpul de manevră necesar pentru reglementarea acestuia. Cu această ocazie, Tiraspolul i-a reamintit lui Joe Biden despre rolul nefast pe care l-a jucat poziția SUA în regiune în noiembrie 2003, când a refuzat să susțină memorandumul Kozak.

Eforturi în vederea reluării activității grupurilor de lucru

La 5 martie 2011 a avut loc întâlnirea reprezentanților politici pentru reglementarea transnistreană în vederea relansării activității grupurilor bilaterale de experți. În cadrul întâlnirii partea moldovenească i-a transmis celei transnistrene un regulament privind activitatea grupurilor de lucru. Potrivit părții transnistrene aceasta are interes pentru activitatea grupurilor ce vizează economia, infrastructura, transportul auto și feroviar, ecologia. În acest context, partea transnistreană s-a arătat interesată de libera circulație a cetățenilor și mărfurilor, subliniind că Transnistria nu mai percepe taxa de 100% la importul bunurilor moldovenești, așteptând ca și Republica Moldova să anuleze taxele de 8-20% la importul bunurilor transnistrene. În acest context, șeful diplomației transnistrene se întreba retoric – cine menține bariere în calea circulației mărfurilor și cine clasifică mărfurile din Transnistria ca fiind de import?

Transnistria intenționează să-și revadă concepția politicii bugetare și fiscale

Administrația transnistreană intenționează să revizuiască politica bugetară și fiscală pentru următorii trei ani. Noua concepție prevede un sistem de impozitare mai simplu și mai transparent, care ar conduce la creșterea încasărilor bugetare, atragerea investițiilor și crearea locurilor de muncă suplimentare. Cu această ocazie se presupune schimbarea administrării impozitării pentru business-ul mic și mijlociu, precum și pentru activitatea economică externă. În același context, se prevede simplificarea regulilor de contabilitate pentru micul business, pentru care se prevede consolidarea disciplinei fiscale și stimularea de a nu ascunde veniturile. Totodată, se prevede ridicarea impozitelor pentru prestatorii serviciilor de transport. Noua concepție prevede reducerea de trei ori a impozitului pentru plata dividendelor, de la 15% la 5%, așteptându-se că această măsură va spori renunțarea agenților economici la folosirea schemelor de redistribuire a veniturilor. De asemenea, se

prevede mărirea impozitului social unic pînă la 24%, pentru a atrage resurse în Fondul de pensii care se confruntă cu o criză acută.

Rusia va relua asistența umanitară pentru Transnistria

În timpul vizitei sale la Moscova, președintele Sovietului suprem al Transnistriei și liderul mișcării „Obnovlenie”, Anatolii Kaminskii, a discutat cu președintele Consiliului suprem al partidului de guvernămînt „Edinaya Rossia” din Federația Rusă, Boris Grîzlov, problema reluării ajutorului umanitar la Federației Ruse către Transnistria. Grîzlov l-a informat pe Kaminskii că problema reluării suportului umanitar este practic soluționată, amintind că în perioada 2007-2010 suma totală a suportului umanitar rusesc pentru Transnistria a fost de \$55 milioane, banii fiind destinați celor 137 mii de pensionari transnistreni, spitalelor și grădinițelor de copii. Anterior, Rusia sistase ajutorul pentru Transnistria acuzînd administrația de la Tiraspol de delapidări a ajutoarelor. Deblocarea suportului rusesc pentru Transnistria a fost întotdeauna un element al luptei politice interne din Transnistria. Actualmente, în prejma alegerilor prezidențiale din Transnistria, programate pentru decembrie 2011, această luptă se acutizează. Faptul că liderul mișcării „Obnovlenie” este cel care contribuie la reluarea suportului rusesc este văzut ca o mică victorie pre-electorală a acestei formațiuni, care a anunțat că își va înainta propria contra-candidatură lui Smirnov la prezidențiale din decembrie.

Proiectul de modificare a constituției transnistrene votat în prima lectură

La 9 martie 2011 Sovietul suprem al Transnistriei a adoptat în prima lectură proiectul de modificare a constituției după ce acesta a fost consultat de Direcția juridică a Dumei de Stat a Rusiei și aprobat de Comisia pentru afacerile CSI și relațiile cu conaționali. Acest gen de coordonare a avut loc în virtutea interesului Transnistriei de a-și armoniza legislația cu cea a Rusiei, care la rîndul său îi dorește Transnistriei prosperare și a acceptat să examineze și să susțină modificarea constituției transnistrene în calitate de garant în procesul de reglementare a conflictului. Versiunea finală a proiectului a fost elaborată de o comisie de conciliere și prevede introducerea instituției guvernului și a funcției de prim-ministru, precum și transformarea Sovietului suprem într-un for legislativ profesionist. Liderul transnistrean, Igor Smirnov, nu este mulțumit de varianta votată de Sovietul suprem, afirmînd că mai există lucruri ce urmează a fi soluționate. Pentru Smirnov nu există temeiuri pentru grabă, întrucît propunerile Sovietului suprem pot conduce la mărirea aparatului birocratic. De aceea, Smirnov propune ca instituția guvernului să fie deservită de funcționarii președinției pe care o conduce. Potrivit lui Smirnov, amendamentele la constituția transnistreană trebuie să anticipeze cursul evenimentelor de mai departe și să apere statalitatea transnistreană. El a mai menționat că nu va admite ca în rezultatul modificărilor constituționale să fie subminată balanța existentă între cele trei branșe ale puterii. De asemenea, Smirnov și-a reconfirmat atitudinea negativă față de introducerea sistemului electoral proporțional. În acest sens, poziția lui Smirnov vine în contradicție cu scopul declarat al reformei constituționale – aducerea normelor constituției Transnistriei în conformitate cu cele ale Federației Ruse.

IV. COMENTARII

Mitul despre poveste...

Igor Boțan

Povestea de succes vs. sindromul ucrainean

Turneul european al Vicepreședintelui SUA, Joseph Biden, a inclus Republica Moldova alături de Finlanda și Rusia, dînd astfel curs invitației de acum aproximativ un an a Premierului moldovean Vlad Filat de a vizita țara noastră. Într-un interviu pentru presa rusă Joe Biden a explicat motivul vizitei sale: „Voi vizita Republica Moldova, fiindcă această țară este o *poveste de succes* democratică”. Evident, nimeni nu se poate abține să vadă cu propriii ochi o *poveste de succes* și mai cu seamă s-o susțină pentru a deveni eventual co-autorul acesteia. Fiindcă mitul despre *povestea moldovenească de succes* a prins contururi în ajunul celei de a 20-a aniversări a independenței Republicii Moldova, vizita lui Joe Biden la Chișinău a marcat începutul unei vaste acțiuni de PR, legate de apropierea acestei aniversări, cu o jumătate de an înainte de termenul evenimentului propriu-zis. În partea consistentă a discuției cu oficialitățile moldovene, reflectată și în discursul său public, Joe Biden s-a referit la lucrurile de care ar fi trebuit să fie preocupată conducerea Republicii Moldova pentru a scrie textul *poveștii de succes*:

- promovarea reformelor economice și instituționale;
- combaterea traficului de ființe umane;
- soluționarea conflictului transnistrean, ținînd cont de noile abordări ale UE, dar care ar asigura suveranitatea și integritatea teritorială a Republicii Moldova;
- integrarea europeană;
- transformarea Republicii Moldova într-un *model* demn de urmat în context regional.

Diplomația moldovenească s-a învrednicit, pe bună dreptate, de aprecieri elogioase pentru performanța de a convinge administrația SUA, după ce a făcut-o în raport cu UE, că Republica Moldova ar fi o *poveste de succes*. Aceasta oferă o șansă nesperată Republicii Moldova pentru a ieși din impas, reformîndu-și instituțiile statului și societatea, relansîndu-și economia pentru a intra în normalitate. Problema este că, deocamdată, nu există nici o certitudine că această șansă va fi valorificată. Mai mult, există indicatori care arată că Republica Moldova, mai degrabă ar putea reproduce *scenariul ucrainean*, decît va deveni *model* demn de urmat pentru alte state, așa cum sugera Joe Biden în timpul vizitei sale. În acest sens, *povestea de succes* este un echivalent al unei glume care circulă în anumite cercuri – *Occidentul a pierdut Ucraina în favoarea Rusiei din cauza rivalităților și certurilor dintre democrați, acum urmează să încerce să recupereze măcar Moldova, convingîndu-i pe democrații moldoveni să nu se certe, ci să implementeze reforme*. După toate aparențele și acesta sarcină va fi foarte dificilă, dar nu din cauza occidentalilor.

Într-adevăr, să ne imaginăm că reprezentanții Moldovei ar fi invitați să prezinte un text credibil despre *povestea de succes*. Începutul ar trebui, probabil, să se refere la falsificarea alegerilor parlamentare din 5 aprilie 2009, care a provocat *revoluția Twitter* din 7 aprilie... Și aici ar apărea prima problema, legată de faptul că nimeni așa și nu a demonstrat că alegerile din 5 aprilie 2009 ar fi fost falsificate. Nu există nici o dovadă plauzibilă, confirmată de organele de justiție, că acele alegeri ar fi fost falsificate, există doar justificări referitoare la legitimitatea protestelor din 6-7 aprilie 2009, legate de hărțuirea liderilor opoziției, limitarea anterioară a unor drepturi, comiterea unor abuzuri ale organelor de drept etc. Apoi, ce s-ar putea spune despre concluziile Comisiei parlamentare speciale vis-a-vis de evenimentele din 7 aprilie 2009? Nimic deosebit, doar că a fost stabilită cronologia evenimentelor, rămînînd însă neclar cine a deturnat protestele pașnice în acte de violență și barbarism, precum și

cine poartă răspunderea pentru incapacitatea de a descuraja actele respective și a apăra bunurile publice. Trist început de *poveste de succes*, dacă nu chiar descurajator.

Mai departe, dar care sînt succesele propriu-zise, pe care se construiește *povestea de succes*, altele decît preluarea guvernării de către Alianța pentru Integrare Europeană (AIE) și împingerea Partidului Comuniștilor din Republica Moldova (PCRM) în opoziție? Dificil de răspuns și la această întrebare. În condițiile în care AIE s-a aflat, se află și nu se știe încă cît se va mai afla în suspans permanent din cauza provizoratului guvernării sale, legat de incapacitatea găsirii unei soluții pentru alegerea șefului statului, pare mai mult decît straniu să vorbești despre o *poveste de succes*. Nu încapă îndoială că AIE își are legitimitatea confirmată în cele două scrutine parlamentare anticipate, însă constituirea AIE s-a dovedit a fi doar o simplă formulă de rezistență a componentelor acesteia împotriva dorinței de revanșă a PCRM, incapabilă să asigure stabilitatea politică și implementarea sistematică a reformelor. În aceste circumstanțe, se pare că *povestea de succes* s-a născut din așteptările UE de asigurare a stabilității pe o porțiune de la hotarele comunitare, motivînd-o să facă avansuri Republicii Moldova prin creditarea financiară și politică a AIE. Această creditare a contribuit la stabilizarea situației economice și recuperarea parțială în 2010 a pierderilor cauzate de prăbușirea economică din 2009. Așa că partea consistentă a *poveștii de succes* se datorează granturilor și creditelor date în avans. În privința reformelor promovate ca urmare a angajamentelor electorale, precum și a celor față de partenerii externi, deocamdată, totul se reduce la intenții sau acțiuni de *optimizare*, care erau de mai mult timp necesare. Dar intervențiile adesea necalculate, în lipsa unor mecanisme compensatorii, pe fundalul unor certuri permanente ale liderilor AIE, nu pot decît să submineze optimismul social al cetățenilor, antagonizînd grupurile sociale afectate. Aici despre succese palpabile probabil nu se va putea vorbi încă multă vreme.

În sfîrșit, cum ar putea arăta partea finală a *poveștii de succes*? La această întrebare se întrec să răspundă chiar liderii AIE. Unul dintre aceștia afirmă că AIE ar fi pe cale de destrămare și că ar exista o posibilitate ca un partid din alianță să se coalizeze cu PCRM. În replică, liderul partidului vizat afirmă că “lupta cu comunismul a slujit drept paravan pentru menținerea tentaculelor”. Astfel, se poate trage concluzia, că după refacerea AIE lucrurile s-au schimbat dramatic în sensul că rezistența AIE față de PCRM nu mai este un obiectiv incontestabil și nu mai poate servi drept *raison d’être* pentru alianță. Deși în Republica Moldova totul e posibil, totuși, este oare posibil că o *poveste de succes* să înceapă cu înlăturarea *revoluționară* a PCRM de la guvernare pentru ca să se termine cu revenirea triumfală a acestuia?

Există alternativă pentru povestea de succes?

Din cele expuse mai sus pare a fi evident că deocamdată avem de a face cu un mit despre „Republica Moldova – *poveste de succes*”. Acest mit este foarte profitabil pentru Republica Moldova, întrucît îi aduce susținere politică și suport financiar generos din partea UE, SUA și a altor parteneri de dezvoltare. Cheazășia dăinuirii acestui mit este funcționalitatea AIE, lucru dificil de imaginat după ultimele scandaluri răsunătoare din cadrul acesteia. O eventuală destrămare a AIE ar însemna revenirea iminentă și triumfală la guvernare, într-o formulă sau alta, a PCRM. Formațiunea în cauză este în proces de pregătire, demonstrînd că și în opoziție este capabilă să-și mențină rating-ul de încredere la un nivel foarte înalt, lucru nu tocmai dificil pe fundalul certurilor permanente din cadrul AIE. Mai mult, în ultima vreme PCRM demonstrează un comportament demn de toată aprecierea. Ca partid de opoziție PCRM este coerent, pare competent și responsabil, după ce a renunțat la boicotări, rămînînd în același timp pe poziții critice, pînă la virulență, față de AIE.

La cele menționate trebuie adăugat că PCRМ a reușit, se pare, să-și depășească sindromul exclusivismului, angajându-se treptat în negocieri, apoi în consultări, cu două din cele trei formațiuni din cadrul AIE. În aceste circumstanțe, nimeni nu s-ar mai mira dacă o eventuală destrămare a AIE s-ar solda cu formarea unei coaliții cu participarea iminentă a PCRМ, altfel nici nu poate fi. Singura problemă e că orice eventuală alianță de guvernare cu participarea PCRМ conduce la ruina mitului despre *povestea de succes*. Asta din două rațiuni:

- din capul locului *povestea de succes* s-a construit pe scoaterea revoluționară de la putere a PCRМ, de aceea, ar fi un nonsens să se speculeze povestea respectivă cu o eventuală participare a PCRМ;
- PCRМ a insistat și a promis recent că scopul său este aderarea Republicii Moldova la „Uniunea Vamală Rusia-Belarus-Kazahstan”, de aceea, iarăși, ar fi un nonsens ca mitul despre *povestea de succes*, edificat pentru atragerea asistenței occidentale către Republica Moldova, să reziste și să contribuie la realizarea scopului declarat al PCRМ.

Dacă nu există alternativă pentru *povestea de succes*, atunci singura soluție ține de rescrierea acesteia printr-o corectură, care să afirme că PCRМ a fost condamnabil atâta timp cât era *învăluit de tentacule*, iar după ce *tentaculele* s-au desprins de PCRМ pentru a învâli AIE, primul ca și cum ar fi trecut prin purgatoriu. Anume pe acest fundal se face vizibil constructivismul PCRМ, care își atenuează considerabil mesajele negative, tranșante odinioară, față de o componentă a AIE. Mai mult, liderul PCRМ, Vladimir Voronin, își demonstrează calitățile de politician experimentat, spre deosebire de colegii săi mai tineri, atunci când afirmă că actualmente nu este timpul potrivit să se ceară demisia guvernării buclucașe a AIE. Certurile din AIE vor face alianța din ce în ce mai nefuncțională și atunci, în mod natural, PCRМ va deveni pivotul inevitabil al unei noi alianțe de guvernare, cu toate consecințele de rigoare. Sondajele de opinie arată deja că optimismul social vis-a-vis de guvernarea AIE este la pământ, urmează ca alegerile locale din vară să confirme acest lucru. Astfel, abia după alegeri se va decide ce este mai periculos pentru Republica Moldova – revenirea PCRМ la guvernare sau *tentaculele*, care s-ar fi desprins de acest partid.

Concluzii

- Cel mai impresionant lucru este totuși recunoașterea faptului că *povestea de succes* ar fi învăluită de tentacule. Așadar, rămîne de văzut ce este mai important pentru asigurarea *succesului* mult așteptat – *tăierea tentaculelor* sau menținerea PCRМ în opoziție, sau e posibil să se asigure și una și alta;
- Pentru o țară mică și săracă, precum Republica Moldova, cel mai mare pericol este să fie ignorată de marile puteri. Actualmente, este cert că mitul despre *povestea de succes* a atras simpatia UE, SUA, precum și a altor parteneri de dezvoltare. De aceea, șansa Republicii Moldova este să transforme *povestea de succes* într-o realitate cu trăsături ce afirmă măcar careva succese palpabile în stabilizarea politică și dezvoltarea social-economică;
- Dacă autoritățile moldovene vor reuși să transforme *povestea de succes* într-o realitate, atunci UE și SUA vor deveni co-autorii acesteia. Nimic nu ar putea consolida mai mult legăturile Republicii Moldova cu UE și SUA decât calitatea comună de co-autori ai unui succes regional. Dacă nu, atunci cei care au fost atrași în susținerea unui mit dezumflat se vor grăbi să uite de acesta ca de un coșmar urât, pe care inițial l-au luat drept un început de *poveste*...

Reflecții asupra bugetului pentru 2011

Iurie Gotișan

Am putea deja să constatăm că aprobarea bugetului de stat pentru 2011, chiar la această etapă, adică de către guvern, este un gest salutar în sine. Fiind în primul rând un document politic și apoi unul economic, proiecția bugetului a stîrnit dispute lesne de înțeles nu numai între putere și opoziție, ci și între partidele din cadrul AIE. Și dacă în anii precedenți, nemulțumirile din partea opoziției veneau în particular pe marginea alocării insuficiente de resurse financiare către autoritățile publice locale, prioritate acordîndu-li-se acelor APL în care partidul de guvernămînt de atunci avea majoritate, actualmente supărările vin deopotrivă și din această direcție, dar și de pe dimensiunea alocării de cheltuieli pentru ministere în parte, la cîrma cărora sînt membrii diferitor formațiuni politice, fiind ceva firesc ca fiecare să tragă la „turta” lui.

Dar dincolo de tertipurile politice, ținînd cont și de conjunctura economico-socială, bugetul este mai mult sau mai puțin rațional. Fără îndoială că are mai multe cusururi, nu este perfect și nici nu poate fi, însă în ceea ce privește rolul său în discuțiile pe care autoritățile le-au avut și le vor avea în particular cu FMI, bugetul are două mari avantaje: în primul rând, acesta există, iar în al doilea rând, el poate fi oricînd modificat, pentru că potrivit legilor bugetare anuale efectuarea de rectificări bugetare de este permisă. De alt-fel, se vede limpede că nici guvernul nu prea crede în soliditatea capitolului de venituri bugetare, și tocmai din acest motiv a căutat să introducă modificări de politica fiscală, prin majorarea unor taxe fiscale indirecte (accize, TVA).

Bineînțeles că cheltuielile pe mai multe dimensiuni și capitole au fost „ciopîrțite”, sigur că bani sînt puțini, iar probleme sau priorități sînt multe, astfel fiind chiar este imposibil în cazul nostru potrivit zicalei să faci „ca și lupul să fie sătul, dar și oaia să rămînă întregă”. Bani sînt atît cît ar putea, conform prognozelor, să genereze economia Moldovei pe durata unui an de zile. Fiindcă căderea economică din 2009 a fost nu numai sub impactul crizei financiare și economice, ci și ca urmare a slăbiciunilor unui model de creștere economică bazat pe îndatorare, deficite externe mari, alocare deficitară a resurselor. Astfel că de unde vreți să avem venituri mari, pe unde mai pui ca evaziunea fiscală (estimată la cca 15% din PIB) este enorm de mare care de asemenea înghite mijloace financiare impunătoare, dar care ar fi putut ajunge în buget pînă la urmă.

În general, este un buget mai mult social, precum a fost și pentru anii trecuți. Altfel, nici nu se putea, după cum a spus și ministrul finanțelor, dimensiunea socială a acestuia va prevala încă vreo cîțiva ani încolo, fiindcă modelul de alocare a resurselor foarte greu se supune schimbărilor structurale. De fapt, cheltuielile de ordin social sînt preconizate la un nivel de peste 42% din totalul acestora, față de 44% pentru 2010. Totodată, au crescut cheltuielile de ordin economic, în particular pentru investițiile capitale, pînă la o cotă de aproape 15% din total, față de cca 12% în 2010. Acesta este de-altfel un aspect foarte important, punîndu-se acceptul pe schimbări structurale care să aducă profit și valoare adăugată în viitor, adică pe termen lung.

Potrivit proiectului de buget, pentru 2011 vor fi dublate investițiile capitale în construcții, pînă la cca 1,9 miliarde lei. Banii vor fi alocați prioritar pentru transporturi și gospodăria drumurilor, gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului de locuințe. Creșterea resurselor alocate ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor (1,3 miliarde lei) arată că 2011 va fi cel mai „bogat” an de pînă acum pentru cheltuielile de investiții publice. Sigur că acestea vor fi direcționate pe mai multe categorii, inclusiv salarizarea personalului

din domeniu, însă cam 800 milioane lei s-au alocat fondului rutier pentru activități de întreținere, ceea ce este cu peste 25% mai mult decât în 2010. Important este ca aceste resurse să fie utilizate rațional, transparent și în baza normelor legale. De fapt, bugetul pentru drumuri constituie 6,5% din totalul cheltuielilor, ceea ce este unul destul de consistent. În plus această creștere de cheltuieli ar mai putea fi compensată prin atragerea de fonduri extrabugetare (Proiectul de reabilitare a drumurilor din cadrul Programului Compact, proiecte ale Băncii Mondiale etc.).

Sînt și alte lucruri pozitive în construcția bugetului, care trebuie subliniate ca atare: stagnarea nivelului principalelor taxe și impozite, miza pe exporturi, care ar contribui la creșterea economică programată pentru 2010 etc. Un aspect foarte important este că sistemului de învățămînt și știință i s-au alocat peste un miliard de lei din buget. Și chiar dacă prevalează mijloacele pentru salarizarea profesorilor, bani buni sînt alocați pentru activități de mentenanță a școlilor și instituțiilor de învățămînt, investiții capitale s.a. Logic vorbind, acestea de fapt ar fi pe termen mediu și lung prioritățile pentru o economie care se vrea competitivă în fața investitorilor străini – adică sistemul de educație și infrastructura. Deoarece mai multe studii și analize demonstrează că dacă nu ai infrastructura pe măsură și un sistem de învățămînt și educațional care să ofere forță de muncă calificată, investitorii străini nu-ți prea dau buzna-n țară.

Revenind la disputele politice pe marginea bugetului, unele din acestea au fost măsurile de modificare în politică fiscală, în particular majorarea accizelor la țigări și băuturi spirtoase. Sigur că măsurile de politică fiscală nu pot să placă, mai ales atunci când acestea sînt operate într-o situație economică nu prea favorabilă sau cînd sectorul productiv încă nu și-a revenit urmare a efectelor crizei economice. Dar la mijloc pot fi puse în joc și interese economice de grup, dacă vreți, care pot fi „afectate”. Or, măsurile revoluționare în politica fiscală, după cum au fost caracterizate de unii politicieni, ar putea îngredi interesele unora care stimulează evaziunea fiscală – fenomen care la noi este estimat la ordinul sutelor de milioane de lei.

Este vorba despre măsuri indirecte de impozitare a persoanelor care-și permit cheltuieli exorbitante în afara declarațiilor de venit și care afectează direct interesele unor grupuri economice. De fapt, această zonă întruchipează deficiențele societății moldovenești, deficiențe de sistem, deseori investigate de către presă în ultima vreme: hoție, legături nepermise între stat și domeniul privat, lipsa de onestitate a unor funcționari publici, etc. Și, probabil că numai prin definirea prin lege a marii evaziuni fiscale, de ce nu chiar ca atentat la securitatea economică a țării, dacă vreți, s-ar putea lupta eficient în acest sens. Deocamdată, interesele sau clientela de grup care, mai nou, sunt asociate și cu interesele politice și cu sistemele corupte fac imposibil progresul în lupta cu acest fenomen.

Totodată, în măsura posibilităților guvernul ar trebui pe viitor să se gîndească la reducerea contribuțiilor asigurărilor sociale (CAS), care sînt excesive, astfel că s-ar putea ca o bună parte din angajatori să iasă din „subteran”, dar și persoane fizice care de regulă încearcă prin diferite modalități să se eschiveze de la plata mai multor impozite, inclusiv celor de asigurări sociale. Aceste condiții obligă la consolidare fiscală, care reclamă o restructurare a cheltuielilor publice, inclusiv a celor de natură socială. Din această perspectivă trebuie să fie judecată reforma sistemului de salarizare în sectorul public și a sistemului de pensii. În plus, nu trebuie să uităm de grija statului față de deficitul bugetar care potrivit prognozelor pentru 2011 nu pare să depășească nivelul de 2% din PIB, dar în lipsa unor politici de alocare eficientă a resurselor deficitul ridicînd semne de întrebare serioase privind capacitatea statului de a se împrumuta în condițiile unui mediu internațional din ce în ce mai instabil și potrivit.